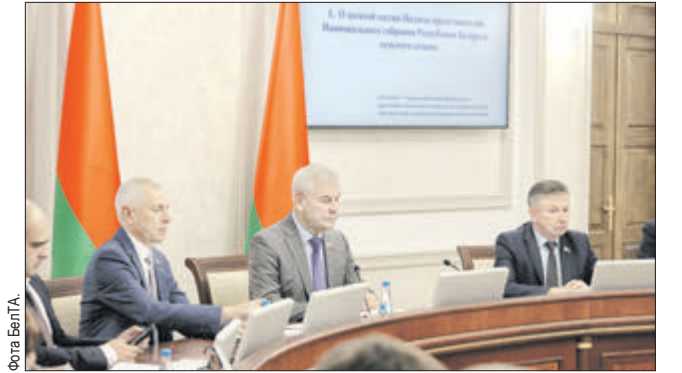

СТВАРЫЦЬ ЗАДЗЕЛ НА БУДУЧЫНІЮ

У Палаце прадстаўнікоў абмеркавалі праект парадку дня дзясятай сесіі сёмага склікання

Папярэдне вядома аб 14 пытаннях, запланаваных да разгляду дэпутатамі. Аб гэтым паведамілі на пасяджэнні Савета Палаты прадстаўнікоў, якое ўчора адбылося пад кіраўніцтвам спікера ніжняй палаты парламента Уладзіміра Андрэйчанкі.

Як расказаў старшыня Пастаяннай камісіі па дзяржаўным будаўніцтве, мясцовым самакіраванні і рэгламенце Палаты прадстаўнікоў **Валянцін СЕМНЯНКА**, шэсць з 14 пытанняў падрыхтаваны да разгляду ў першым чытанні, чатыры — у другім. «Тры датычацца міжнародных пагадненняў, якія неабходна будзе ратыфікаваць парламенту, — удакладніў дэпутат. — Традыцыйна адно пытанне мы пакідаем у якасці рэзервовага для таго, каб разгледзець кадравыя змены, якія, магчыма, адбудуцца ў парламенцкім корпусе».

Па словах парламентарыя, да першага чытання падрыхтаваны законапраекты аб натарыяце і натарыяльнай справе, дарожным руху, аб закупках тавараў (работ, паслуг) і таксама шэраг іншых законапраектаў, якія сёння прадкываюцца жыхарам, прапарымяняльнай практыкай або іншымі прычынамі ўнясення іх у парламент. «Чатыры законапраекты будуць падрыхтаваны да разгляду ў другім чытанні: гэта законапраект аб адзінай дзяржаўнай сістэме ўліку правапарарушэнняў (вельмі важна, на мой погляд), аб абароне і каранціне раслін; законапраект, які датычыцца змянення заканадаўства аб ахове здароўя і аб сацыяльнай абароне, — удакладніў Валянцін Сямнянка. — Усе гэтыя законапраекты знаходзяцца ў вышэйшай ступені гатоўнасці».

Дзясятая сесія Палаты прадстаўнікоў сёмага склікання, якая пачынае сваю работу 19 верасня, мае шэраг асаблівасцяў. «Першая асаблівасць заключаецца ў тым, што мы пачынаем сесію перыяд ва ўмовах, калі поўнаасцо абноўлена заканадаўчая база, якая датычыцца работы парламентарыяў, у адпаведнасці з абноўленай Канстытуцыяй, — канкрэтызаваў Валянцін Сямнянка. — У прыватнасці, унесены змяненні ў законы «Аб Нацыянальным сходзе», «Аб статусе дпутата Палаты прадстаўнікоў, члена Савета Рэспублікі», зменены рэгламентныя дакументы. Гэта вельмі важна, што працуе Асноўны Закон ужо менавіта ў вышэйшым заканадаўчым органе краіны».

Другая асаблівасць заключаецца ў тым, што ў адпаведнасці з абноўленай заканадаўчай базай сесія скончыць сваю работу 28 чэрвеня 2024 года. «Літаральна ў сярэдзіне яе работы пройдзе выбарчы працэс, будзе абноўлены дэпутаткі корпус Палаты прадстаўнікоў, — адзначыў парламентарый. — І гэта накладвае пэўныя абавязальствы на дзеючы дэпутаткі корпус. Гэта значыць, што мы павінны не проста выканаць план заканадаўчай дзейнасці, але яшчэ і зрабіць задзел для нашых калег у абноўленым парламенце, каб яны маглі плаўна і эфектыўна ўліцца ў работу».

Паводле БелТА.

Жніво-2023

Свята-фестываль працаўнікоў сяла сабрала не толькі гараджан і жыхароў раёна. Прыехалі прадстаўнікі суседніх рэгіёнаў і абласцей. Сярод прысутных былі людзі розных узростаў і прафесій: дзеці, дарослыя, людзі старэйшага пакалення. І кожны мог знайсці тут занятак па душы. Маладыя заўважліся на гульнявых пляцоўках. Многія наведвалі Горад майстроў, дзе бралі майстар-класы, вучыліся вырабляць розныя фігуркі і побытавыя прадметы з саломкі, іншых спадручных матэрыялаў. Працавалі арт-выставы, бульбяны падворак, дзе можна было пачаставацца выпечаным па традыцыйных беларускіх рэцэптах хлебам. Ну і вядома, якое свята без традыцыйнага конкурсу караваяў. Іх прадставілі ўсе 22 раёны вобласці. Што ні каравай, то шэдэўр, упрыгожаны кляпатлівымі і ўмёлымі рукамі хлебавякоў. Шмат цікаўных сабрала дэманстрацыя сукенка-канструкцый рэгіёнаў Мінскай вобласці «Міншчына гасцінная». Перад удзельнікамі «Дажынак» выступалі творчыя самадзейныя калектывы, зоркі беларускай эстрады.

Добры падарунак роднаму гораду зрабілі і салігорскія бібліятэкары, якія распрацавалі своеасаблівы інтэрактыўны квест «Крышталі ўрадлівасці», дзякуючы якому прысутныя на свяце маглі «прайсціся» па падворках прадпрыемстваў Салігоршчыны, даведацца, чым славіцца гэты найпрыгажэйшы куток Міншчыны і атрымаць прыз.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)
«Конкурс «Настаўнік года» — адна з самых яркіх падзей у сістэме адукацыі, — падкрэсліў падчас цырымоніі адкрыцця **першы намеснік міністра адукацыі Аляксандр БАХАНОВІЧ**. — Значэнне конкурсу прафесійнага майстэрства, асабліва ў такой важнай сацыяльнай сферы, як навучанне і выхаванне падрастаючага пакалення, цяжка пераацаніць. Будучыя краіны найпрост залежыць ад сучасных педагогаў, іх прафесіяналізму, адказнасці і якасцяна выканання імі грамадзянскай і грамадскага абавязку. Бо якіх бы поспехаў у жыцці ні дасягнуў чалавек, найважнейшую ролю ў стаўленні яго асобы іграюць менавіта педагогі. Менавіта прадстаўнікі нашай пэдагогічнай і высокароднай прафесіі шмат у чым вызначаюць тое, якімі стануць нашы дзеці, якія веды яны здабудуць, які жыццёвы шлях абяруць. Прафесія настаўніка заўсёды была высокапаважанай, шануемай

Міншчына гасцінная

У Салігорску прайшлі абласныя «Дажынкi-2023»

валя. Сярод іх — кіраўнікі сельгаспрадпрыемстваў, камбайнеры, механізатары, вадзіцелі, аграномы, інжынеры, медыкі, якія сачылі за здароўем удзельнікаў жніва, прадстаўнікі праваахоўных органаў, якія кантралявалі, каб кожнае зярнятка дайшло да элеватора.

Удзельнікаў і гасцей свята павіншаваў **старшыня Мінаблвыканкама Аляксандр Турчын**. На яго думку, развіццё цывілізацыі,

тэхнічны прагрэс, лічбавая эканоміка апошнія гады спарадзілі шмат прафесій, ад неабходнасці якіх чалавек раней нават не здагадваўся. Але ёсць такія, якім не адна тысяча гадоў. І да гэтага часу яны актуальныя і запатрабаваныя. Гаворка ідзе пра хлебавароў. Кіраўнік цэнтральнага рэгіёна адзначыў, што традыцыя ўшаноўваць і ўзнагароджваць сельскіх працаўнікоў працягваецца з году ў год. Гэта

КОНКУРС ПРАФЕСІЙНАЙ СІЛЫ ДУХУ

і асабліва важнай у любым грамадстве і дзяржаве. Чым больш маштабныя заданы дзяржава і народ ставяць у сваім развіцці, тым больш павагі да працы настаўніка. Мы ведаем, як шмат у нашых школах ініцыятыў, які шмат творчасці, добрых і спагадлівых людзей. І я перакананы, што тыя, хто ўдзельнічае ў гэтым конкурсе, прыйдуць пасля на ўрокі да сваіх вучняў з новымі ідэямі, новымі планами і з вялікім душэўным пад'ёмам. Навяжана, то перамога, таму што ў гэтым конкурсе не бывае тых, хто праіграў, бо самае галоўнае — усведамленне сваёй індывідуальнасці, важнасці абранай прафесіі для грамадства і будучыні краіны. Мы верым, што кожны канкурсант падорыць бліск сапраўднага майстэрства, і новы імёны таленавітых педагогаў хутка ўліюцца ў гісторыю айчынай адукацыі. Няхай конкурс стане для вас не толькі вяршыняй вашых прафесійных дасягненняў, але і стартавай пляцоўкай для новых перамог і здзяйсненняў. Няхай гэты конкурс стане не толькі спартыўным, а сапраўдным яркім святкам...»

Старшыня журы конкурсу, **намеснік старшыні Пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры і навуцы Палаты прадстаўнікоў Ірына РЫНЕЙСКАЯ** назвала конкурс «Настаўнік года Рэспублікі Беларусь» конкурсам прафесійнай сілы духу. Яна лічыць сімвалічным адкрыццё педагагічнага форуму адразу пасля святкавання краінай самага маладога дзяржаў-

нага свята — Дня народнага адінства. «Памятайце, што за вамі стаяць вашы педагагічныя калектывы, вашы рэгіёны і вашы вучні, асабісты перамогі якіх — гэта вашы асабісты перамогі, — звярнулася яна да канкурсантаў. — Будзьце настойлівымі, мэтанакіраванымі, будзьце дастойны высокага і ганаровага звання настаўніка. Вы ўсе ўжо пераможцы...»

— Конкурс трыццаці гадоў з'яўляецца знакавым не толькі для яго удзельнікаў, але і для ўсёй педагагічнай супольнасці, — лічыць **дырэктар Нацыянальнага інстытута адукацыі, пераможца рэспубліканскага конкурсу «Настаўнік года Рэспублікі Беларусь — 1997» Валянцін ГІНЧУК**. — Удзельнікам ён дае магутні стимулы для прафесійнага развіцця і росту, а яшчэ — крылы за спінай. А для сістэмы адукацыі — гэта магчымы знайсці інавацыйныя ідэі і ўкараніць іх у адукацыйную практыку. А яшчэ конкурс — выдатная падстава задумацца пра гістарычную місію настаўніка ва ўсе часы. Сёння настаўнік — той, хто фарміруе духоўнае і маральнае аблічча нацыі. Вельмі вялікая адказнасць ляжыць на педагогах... Паважаныя канкурсанты, жадаю вам поўнаасцо раскрыць свой патэнцыял, здзівіць журы сваімі знаходкамі, а яшчэ — атрымаць сапраўднае задавальненне ад зносін адно з адным. Добрых вам, удумлівых вучняў і такіх жа калег на майстар-класах».

Пасля ўрачыстага адкрыцця на сцэне актавай залы БДПТУ прайшло першае конкурснае мерапрыемства — самапрадстаўленне. Прыгожыя, яркія, кемлівыя, прафесійныя — усе удзельнікі фіналу змаглі праявіць і паказаць сябе.

Прафесійнае крэда **настаўніцкі матэматыкі з ляхавіцкай гімназіі Таццяны КРАПІНЕВІЧ** — вучыце для жыцця, таму што матэматыка — не проста школьны прадмет. «Яна патрэбна, каб раскрыць перад сабой бясконцыя магчымасці выкарыстання матэматычных ведаў, каб бачыць матэматыку ў класе, дома, на вуліцы, у магазіне — паўсюдна, дзе можна прымяняць яе логіку і метады», — кажа яна. Спалучаючы тэорыю з практыкай, настаўніца рыхтуе сваіх вучняў да рэальнасці. На думку настаўніцы, матэматыка можа быць вельмі эмацыянальнай навукай. Эмацыянальнае ўлічванне робіць навучанне па-сапраўднаму незабыўным вопытам. Гэта яна і пастрабавала даказаць у сваім конкурсным выступленні.

Трэба дадаць, што суперфінал заключнага этапу конкурсу пройдзе 27 верасня ў актавай зале Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяцей і моладзі. Удзел у ім возьмуць пераможцы ў кожнай з прадметных намінацый. А 28 верасня, напярэдадні Дня настаўніка, у Палацы Рэспублікі адбудзецца ўрачыстая цырымонія ўзнагароджвання пераможцаў конкурсу.

Надзяа НІКАЛАЕВА.

Засекі

ТРЭНДЫ ДРУГОГА ХЛЕБА

Навуковец расказаў, якія якасці ў трэцім тысячагоддзі павінна мець... бульба

У Беларусі ўбіраюць другі хлеб. Ураджайнасць бульбы ў гаспадарках краіны вышэйшая за мінулагаднюю: кожны гектар дае каля 360 цэнтнераў. Ужо сабрала звыш 150 тысяч тон. Усяго ж гэтай восенню ў сельгасарганізацыях трэба будзе ўбраць бульбу з плошчы 26 тысяч гектараў, як і летась. І калі тады вынікам працы аграрыяў сталі 789,9 тысячы тон бульбы, то сёлета, відавочна, ураджай будзе яшчэ звышэйшы.

Цешыць ураджай бульбы і дачнікаў, і гаспадароў прысядзібных участкаў, нягледзячы на ​​чэрвеньскую засуху. І ўсё ж, кажучы вучоная, у галіне селекцыі бульбы ёсць яшчэ вельмі шмат напрамкаў работы. Што ў планах у селекцыянераў, мы спыталі **доктара сельгасгаспадарчых навук, галоўнага навуковага супрацоўніка аддзела селекцыі ННЦ НАН Беларусі па бульбаходстве і плодаагародніцтве Георгія ПІСКУНА**.

НАЙВАЖНЕЙШЫЯ ЗАДАЧЫ

— **Георгій Іванавіч, у гэтым годзе для многіх сельгасгаспадарчых культур склалася экстрэмальная ўмова. Што можа супрацьпаставіць зменам клімату сельгаснавука?**

— Падобныя экстрэмальныя перыяды ў апошні час паўтараюцца з году ў год: чэрвень з высокімі тэмпературамі і практычна без ападкаў, і ападкаў ліўневага характару ў ліпені ды жніўні, калі літаральна залівае палі. І гэта ўжо трэба ўспрымаць як данасць: так змяняецца клімат. Для бульбы гэта азначае абавестранне раней малазначных у нашай кліматычнай зоне хвароб. У першую чаргу альтэрнарыйёз — ён праяўляецца канцэнтрычнымі карычневымі плямамі на клубнях. Шкода ад гэтай хваробы павялічваецца — асобныя сарты (асабліва раннія) былі амаль цалкам ёю пашкоджаныя. І калі метады эфектыўнай барацьбы і прэпараты для аховы бульбы ад больш звычайна для Беларусі фітафтарозу распрацаваныя і паспяхова выкарыстоўваюцца, то для альтэрнарыйёзу іх яшчэ толькі трэба ствараць — і гэта цяпер пераградная задача.

— **І ўсё ж ураджай бульбы сёлета радуе...**

— Так, ён большы за леташні. Пакуль бульбу ўбіраюць у некаторых

рэгіёнах — гэта такія гаспадаркі, як Талачынскі кансервавы завод — або, напрыклад, вядома гаспадарка «Дзіяна» (Магілёўская вобласць, Шклоўскі раён): там саджаюць па 1200 гектараў, і кожны год ураджайнасць складае каля 400 цэнтнераў і вышэй. Паводле апошняй зводкі, у сярэднім па краіне ўраджайнасць дасягае 358 цэнтнераў, і гэта — еўрапейскі ўзровень. Ужо сёння можна прагназаваць, што ў цэлым ураджай бульбы сёлета будзе надзвычай. Але ў сувязі з чэрвеньскай спякотай пад куштамі завязалася мала клубняў (асабліва ў ранніх сартоў). У далейшым рост клубняў будзе нармальны, і, як вынік, сёлета будзе пераважаць вельмі буйная фракцыя. Іншымі словамі, будзе адчувацца недахоп насеннай фракцыі. Акрамя таго, могуць узнікнуць некаторыя складанасці з захоўваннем: з-за пераўвільгатнення глебы ў ліпені клубні мелі недастаткова кіслароду, і падчас захоўвання гэта праявіцца — бульба можа загніваць. Але вярнемся да таго, што могуць супрацьпаставіць селекцыянеры змяненню клімату. Я вывучаю дадзенае пытанне ўжо на працягу дзесяці гадоў і лічу, што ў нейкай ступені трэба мяняць стратэгію селекцыі. Па-першае, ствараючы новыя сарты, належыць рабіць упор на ўстойлівасць да засухі і высокіх тэмператур, адначасова — закладваць трываласць да пераўвільгатнення. І другі найважнейшы крытэрыў — устойлівасць да хвароб, у першую чаргу да альтэрнарыйёзу.

«ПАТРЭБНЫЯ РАЗНАСТЫЯ САРТЫ»

— **Які цяпер сарты састаў бульбы на нашых палях?**

— На працягу апошніх гадоў сарты беларускай селекцыі з году ў год займаюць не менш за 60-70 % плошчы. З сярэдняранніх сартоў не здае свае пазіцыі «брыз», з бульбы сярэдніх тэрмінаў паспявання на першым месцы «скарб», з сярэдняпозніх — «вектар». Гэтая тройка ў лідары. З сярэдняранніх сартоў у апошні час шырока распаўсюджваюцца створаны ў 2016—2017 гадах «маніфест». З новых у ранняспелай групе добры вынік паказваюць «першацвет» і раяніраваны літаральна два гады таму сярэдняранні сорт «мастак». З сярэдняспелых сартоў практыкам (у першую чаргу фермерам і прыватнікам)

спадабаўся «водар», унесены ў Дзяржаўны рэестр летась, а таксама сорт «гарантыя». Адзначу, што «водар» па прадукцыйнасці пераўвільгадзіць «скарб», ды, на мой погляд, таксама і па смакавых якасцях. З сярэдняпозніх сартоў у апошні час распаўсюджваюцца «маніфест», «вектар», «бульба», «вектар», «бульба» і «вектар» — самая высокая ўстойлівасць, мабыць, з усяго сусветнага асартыменту, да фітафтарозу.

А ў цэлым (і такая стратэгія распрацавана ўжо даўно) і гаспадаркі, і фермерам, і прыватнікам мэтазгодна з улікам сучасных кліматычных асаблівасцяў мець як мінімум тры сарты розных груп спеласці. Напрыклад, у адзін год можа «стрэліць» больш ранні сорт, у іншы — сярэдняспелы або сярэдняпозні. Сёлета склалася такія ўмовы, што найбольшую прадукцыйнасць пакажуць сярэдняпознія сарты — «вектар», «журавінка», з навейшых — «нара» і «рубін».

— **А калі казаць аб самых новых сартах — ці ёсць да іх цікавасць у практыкаў сельскай гаспадаркі? Напрыклад, да сорту бульбы з фіялетавай мяккацю, які быў створаны нядаўна?**

— Фіялетава сартоў у нас пакуль два, абодва знаходзяцца на дзяржаўным сортавыпрабаванні. «Сафір» выпрабавуеца другі год, «лекар» — першы. Яны яшчэ не ўнесены ў дзяржаўны рэестр, але ў нашым інстытуце вядзецца па іх насенняматэрыялу, і ўжо сёння да пасяўнога матэрыялу ёсць вялікая цікавасць, у першую чаргу ў фермерскіх гаспадарак і прыватнікаў, а таксама ў прадпрыемстваў, якія выпускаюць чыпсы. Акрамя таго, сёлета мы выпрабаваем гібрыд — яго пакуль не перадалі ў Дзяржамісію, і ён называецца проста наборам лічбаў, імя атрымае пазней. Гэты гібрыд мае ярка-ружоваю мяккаць, стравы з яго — ад пюрэ да чыпсаў — атрымліваюцца вельмі прываднымі вонкава. Дадам, што каларыёзныя сарты бульбы маюць цэлы спектр карысных для здароўя ўласцівасцяў, таму будуць запатрабаваны і рэстаранамі, і для дзіцячага харчавання.

— **Ці давораюць прыватнікі — фермеры, індывідуальныя прадпрыемствы — айчынным сартам?**

— Я не скажу бы, што прыватнікі больш давораюць бульбе замежнай селекцыі. Вядома, у заходніх кампаніях выдатна працуюць маркетынг і рэкла-

ма, якія моцна «раскручваюць» свае навінкі. Але фактычна іх дасягненні часцяком бываюць пераацэненыя — і практыкі тое бачаць. Скажам, разрэкламаваная «каралева Ганна» ў мяне ў калекцыі з таго часу, як я раяніравалі ў Беларусі. І я не скажу бы, што ў ёй ёсць нешта асаблівае — ні па ўраджайнасці, ні па смакавых якасцях. Беларускім сартам таксама не перашкодзіў бы агрэсіўны маркетынг. Хоць яны і так карыстаюцца пошптам. Кожны год увосень абдою няма: «Дайце «першацвет», «маніфест», «вектар», «водар», «нару» і гэтак далей. Беларускія сарты запатрабаваныя і ў гаспадарках, і ў фермераў, і ў дачнікаў.

— **Пагаворым аб перспектывах. У які бок, скажам так, сёння ідзе селекцыя бульбы?**

— Сёння патрэбныя разнастайныя сарты. У першую чаргу, натуральныя, сталовыя, якія выкарыстоўваюцца ў свежым выглядзе для гатавання розных страў. Таксама ва ўсім свеце, і ў тым ліку ў нас, хуткімі тэмпамі развіваецца вытворчасць бульбы-прадуктаў — чыпсаў, фры, сухага пюрэ, вакуумаванай бульбы. У Расіі, напрыклад, літаральна за некалькі гадоў з 1 % ад агульнага аб'ёму ўраджаю перапрацоўка культуры на бульбапрадукты вырасла да 15 %. Сёння гэта найбольш перспектывуны напрамак. У краінах Заходняй Еўропы на бульбапрадукты адпраўляецца ад 40 % да 60 % ураджаю. У Беларусі на Талачынскім кансервавым заводзе пабудавана сучаснае прадпрыемства па вытворчасці бульбы фры, якое можа вырабляць да дзесяці тысяч тон прадукцыі за год, і сёння яны выходзіць на такія аб'ёмы. Гэта дазваляе цалкам закрываць рэспубліканскія патрэбы (каля 2,5 тысячы тон), а астатняе адпраўляецца на экспарт — і пакупнікі знаходзяцца адразу. Найбольшыя аб'ёмы забіраюць Казахстан і Кітай. А для вытворчасці кожнага віду бульбапрадуктаў неабходны свае сарты з тымі ці іншымі асаблівасцямі... Таксама важны напрамак работы — сарты для вытворчасці крухмалу. Крухмал неабходны ў дзясятках сфер: ад тэкстыльнай і папяровай прамысловасці да фармацэўтыкі, медыцыны, харчовай вытворчасці. У нас у краіне працуюць сучасныя прадпрыемствы па вытворчасці крухмалу, якія выпрацоўваюць ад 16 да 25 тысяч тон у год. І тут ёсць важны нюанс. Чым вышэйшая

колькасць крухмалу ў клубнях, тым большая эфектыўнасць яго вытворчасці. Кожны дадатковы працэнт крухмалу павышае рэнтабельнасць вытворчасці на 5 %, а мінімальная рэнтабельнасць можа быць атрыманая, калі сыравіна паступае з крухмалістасцю вышэйшай за 15 %.

У Беларусі створана цэлая лінейка крухмалістых сартоў бульбы — ад «архідэі» (18-20 %) да «здабытку» (каля 26 % крухмалу ў клубнях). Але практыка паказвае, што з клубняў з утрыманнем крухмалу вышэй за 22 % яго практычна немагчыма атрымаць цалкам. Таму я мяркую, што аптымальная крухмалістасць тэхнічных сартоў павінна быць у межах 18-22 %, і лепш ствараць не чысты тэхнічныя сарты, а сталава-тэхнічныя. Тады клубні прыдатнага памеру можна выкарыстоўваць для перапрацоўкі на тыя ж самыя бульбапрадукты, а нестандартную фракцыю — на крухмал. Менавіта такі наш сорт «баярскі» — рашэнне Дзяржаўнай камісіі па сортавыпрабаванні і дачыненні да яго будзе прынята неўзабаве. Яго можна выкарыстоўваць і для перапрацоўкі на крухмал, і ў кулінарыі, ён пасуе для вытворчасці сухаго бульбянога пюрэ. Дарэчы, чыста тэхнічныя сарты (з утрыманнем крухмалу на ўзроўні 22-26 %) у кулінарыі могуць быць вельмі смачнымі. Іншая справа, што гэта не занадта карысна для здароўя: усё ж крухмал — вуглявод.

«КРАСАВІК», «ВЕНЕРА», «УМКА»

— **Існуе міф, што бульба — наогул не надта карысная ежа...**

— І зусім неабгрунтаваны. Бульба — у першую чаргу вітамін С. Нават пасля тэрмічнай апрацоўкі гэтага вітаміну ў клубнях застаецца каля 60 %, асабліва калі варыць бульбу не абіраючы. 300 грамаў бульбы ў дзень задавальняюць сутачную патэрбу арганізма ў дадзеным вітаміне. Акрамя таго, бульба змяшчае вялікую колькасць калію, то-бок яе рэгулярнае спажыванне — прафілактыка сардэчна-сасудзістых захворванняў. Бульба — гэта таксама клятчатка, мікраэлементы, незамежныя амінакіслоты. І гэта блок, які па карыснасці прыраўноўваецца да курнынага. Яшчэ гадоў 50 таму — і доўгі час да гэтага — асноўнымі складнікамі рацыёну ў сельскай мясцовасці былі

бульба, хлеб, сала і малако. Усе тыя прадукты, якія сучасная дыялогія часта не прымае. У майм дзяцінстве менавіта яны складалі аснову харчавання ў вёсцы, адкуль у родам (яна ў Карэліцкім раёне). І трэба сказаць, што ў нашай вёсцы і сёння рэдка па-жылыя людзі не дажываюць да 90 гадоў. А ў цэлым, любыя якасныя прадукты харчавання даюць карысць, калі ўжываць іх не празмерна і ў правільным спалучэнні з іншымі.

— **Чым парадуюць беларускія селекцыянеры аграрыяў (і ўрачоў, спажывальцоў) у найбліжэйшай будучыні?**

— Штогод у дзяржаўную камісію па сортавыпрабаванні мы перадаём мінімум два сарты бульбы. І работа не спыняецца. Можа узнікнуць пытанне: навошта нам столькі сартоў? Але гэта пытанне абываельскае. Прыяўду прыклад. Замежныя сарты цяпер у Беларусі практычна не паступаюць. І добра, што наша краіна не зрабіла ўхіл у бок сартоў замежнай селекцыі. У нас на плошчы пад сартамі беларускай селекцыі, якія ўжо казаў, прыпадае 60-70 %. А на замежныя сарты пакуль застаецца каля 30 %. Кіраўнік дзяржавы адзначае, што каля 20 % сартоў замежнай селекцыі на палях краіны — гэта правільна: для параўнання, каб была здарова канкурэнцыя, каб не заніжаць планку. А вось у Расіі некалі быў зроблены ўпор на сарты заходняй селекцыі. У іх свайго пасаўнога матэрыялу штогод — каля 10-15 % ад агульнай плошчы, занятай пад бульбу. І сёння гэта праблема. Год-два ім яшчэ будзе хапаць насення матэрыялу, а далей? Так хутка сваё насенняводства не адновіш. Так што змяшчаць тэмпы селекцыйнай работы мы не плануем. З новых сартоў цяпер праходзіць дзяржаўныя сортавыпрабаванні адзін-два сарты ў кожнай групе. У ранняй гэта, напрыклад, чырвонаклубневы сорт «карасавік», а таксама «дзясятка» і «умка»

Аляксандра АНЦЭЛЕВІЧА, фота аўтара.

